

III. El servei públic educatiu

Com s'ha dit a bastament, els profunds i continuats canvis que experimenten les societats com la nostra tenen un important impacte en l'educació. Avui, juntament amb un innegable progrés social, apareixen noves causes de desigualtat i nous riscos d'exclusió. En aquest context, el sistema educatiu ha d'atendre nous requeriments i veu refermat el seu paper com a instrument de progrés de les persones i de cohesió social. Cal, doncs, que les polítiques educatives s'adrecin no només a assegurar la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'educació, sinó que també garanteixin aquesta igualtat en tot el que fa referència a les condicions d'escolarització i als resultats. Es tracta de bastir un sistema educatiu gratuït en les seves prestacions bàsiques i de qualitat que compti amb la confiança de la ciutadania i que, en un marc de llibertat d'ensenyament, assegurui la igualtat d'oportunitats, l'equitat, l'equilibri territorial i la cohesió social. Un sistema educatiu que faci possible el desenvolupament intel·lectual, personal i social de tot l'alumnat.

Per diverses raons, un dels trets que caracteritzen el nostre sistema educatiu és la concurrència, juntament amb els centres educatius públics, d'una àmplia xarxa de centres de titularitat privada que, aollits al règim de concert, han demostrat una inequívoca voluntat social en la prestació del servei educatiu. Aquests centres privats, a més, aporten al nostre sistema una dilatada trajectòria i un destacat nivell de pluralisme i diversitat.

Amb la finalitat de permetre satisfer les necessitats socials que es pretén atendre a través del sistema educatiu, el servei públic educatiu esdevé el marc on es concreta aquesta concurrència entre l'escola pública i l'escola privada de caràcter social. Només des d'una concepció social i de qualitat del servei educatiu d'interès públic pot ser possible crear les condicions perquè la igualtat d'oportunitats i la llibertat esdevinguin reals i efectives.

El Govern i els agents socials consideren que avui és possible construir un servei públic educatiu que empari la totalitat de centres sostinguts amb fons públics i els ofereixi un marc d'estabilitat i seguretat. En aquest sentit, la llei catalana d'educació esdevé una oportunitat per consolidar un projecte educatiu de país que garanteixi el dret a l'educació de tots els ciutadans i de totes les ciutadanes i que, prenent com a fonament la igualtat, l'equitat i la justícia social, els ofereixi una educació gratuïta i de qualitat. Així, el servei públic educatiu, entès com a servei d'interès general, ha de permetre que tots els centres sostinguts amb fons públics treballin junts amb uns objectius compartits, des de la cooperació i la coresponsabilitat, tot respectant la naturalesa jurídica de les diverses institucions que el presten.

Per garantir el dret a una educació de qualitat per a tota la ciutadania es requereix necessàriament d'una acurada planificació de les necessitats educatives. Des del punt de vista de la planificació, el sistema educatiu ha de donar resposta a noves necessitats educatives i als importants canvis demogràfics que experimenta la societat catalana. Així mateix, la planifi-

cació ha de vetllar també per garantir l'equilibri territorial, l'equitat i la cohesió social. Es fa necessari, doncs, integrar dins de la planificació general l'oferta de llocs escolars gratuïts, ja sigui en centres públics com en centres privats concertats, de tal manera que atengui a una distribució adequada i equilibrada de l'alumnat amb necessitats educatives específiques i faciliti la integració de la població procedent de la immigració i que, alhora, tingui en compte el dret de les famílies per triar el tipus de formació que desitgen per als seus fills i filles.

Correspon als poders públics la responsabilitat de la planificació. Com també correspon a l'Administració educativa el control i l'avaluació del servei públic d'educació. Aquesta responsabilitat es refereix tant als centres concertats com als centres públics i ha de vetllar, també, per la pluralitat del servei educatiu d'interès públic i impulsar el desenvolupament de l'autonomia de centre.

El Govern i els agents socials consideren que la llibertat d'ensenyament i el servei públic educatiu són dos elements centrals i no excloents del sistema educatiu que es pretén per a la Catalunya del segle XXI. La política de concertació educativa es basa en la llibertat que tenen els centres privats per cooperar en la satisfacció de les necessitats socials que es pretén atendre a través del sistema educatiu. Una cooperació i una coresponsabilitat que han de permetre construir un servei educatiu d'utilitat pública, integrat per tots els centres que, compartint un mateix compromís social i educatiu, són finançats amb fons públics i participen d'una voluntat comuna de servei a la societat. Uns centres —tant públics com privats— ben dotats i de qualitat, tots ells sotmesos als mateixos drets i deures en la prestació pública del servei i compromesos a afrontar els reptes socials i educatius que avui es plantegen en la societat catalana.

Acords relatius al servei públic educatiu

1. Definició

Per servei públic educatiu entenem el servei de l'educació escolar considerat com un servei essencial de la comunitat, destinat a fer que l'educació escolar sigui accessible a tothom, sense distinció de cap classe, en condicions d'igualtat d'oportunitats, amb la garantia de regularitat i continuïtat, i amb l'adaptació progressiva als canvis socials. El servei públic educatiu pot ser prestat pels poders públics i per la iniciativa social, com a garantia dels drets fonamentals dels ciutadans i de la llibertat d'ensenyament.

El concepte de servei públic educatiu que s'estableix per a aquest Pacte s'entén equivalent al model educatiu d'interès públic que es determina en el projecte d'Estatut d'autonomia.

2. Desplegament del servei públic educatiu

• **El servei públic educatiu com a marc per a la igualtat d'oportunitats i la llibertat d'ensenyament.** Aquest servei estarà integrat pels centres públics i pels centres privats concertats amb la finalitat de satisfer el dret a l'educació dels ciutadans i ciutadanes i atendre totes les necessitats educatives que té plantejades la societat catalana en un marc d'igualtat d'oportunitats i de llibertat d'ensenyament. L'Administració educativa i les administracions locals, com a titulars dels centres públics, i les titularitats dels centres privats implicats en la prestació del servei públic educatiu, es comprometen que el caràcter específic de cada centre garanteixi que la seva acció educativa pugui ser vàlida, per un costat, a qualsevol família, en el respecte a la lliure elecció d'escola, i per un altre, a qualsevol alumne o alumna, sense que en cap centre es produeixi cap tipus de selecció de l'alumnat.

• **Harmonització dels horaris, jornades i calendaris.** El Govern i els agents socials assoliran els acords necessaris per establir progressivament en l'educació bàsica un marc equivalent quant a horari, jornada i calendari en tots els centres que presten el servei educatiu d'interès públic, tal com s'expressen en el punt 7 relatiu a 'famílies i educació' del present Pacte. En l'educació primària, la prestació del servei públic educatiu es referirà a les 30 hores setmanals en tots els centres que el prestin, de les quals 25 hores s'utilitzaran per al desenvolupament del currículum i les altres 5 per intensificar l'exercitació d'habilitats que afavoreixin l'assoliment de les competències bàsiques.

• **Aplicació a l'escola pública de la sisena hora en l'educació primària.** Amb la finalitat d'aplicar en l'educació primària pública el que preveu l'apartat anterior i atenent la diversa tipologia dels centres d'infantil i de primària públics, el Departament d'Educació dotarà aquests centres perquè puguin programar a tot l'alumnat d'educació primària la sisena hora per l'ampliació de l'horari escolar, començant el curs 2006-2007, de manera generalitzada i flexible. El Departament d'Educació augmentarà específicament la plantilla dels centres de manera que permeti l'organització d'aquesta hora en condicions de qualitat i sense incrementar la dedicació lectiva del professorat. En aquest sentit, abans de la seva implantació i atès que la totalitat de l'horari de l'alumnat no coincidirà amb el del professorat, el Departament d'Educació es compromet a oferir als centres l'assessorament que aquests requereixin, així com models exemplificats d'organització que els permeti dissenyar una estructura flexible i racional de l'horari del professorat que, al mateix temps, garanteixi el treball en equip i la coordinació pedagògica.

• **Establiment de contractes programa amb els centres privats que presten el servei públic educatiu.** El Departament d'Educació, els titulars dels centres concertats i els agents socials assoliran els acords necessaris per implantar progressivament, a partir del curs 2006-2007 i en un termini no superior a sis cursos, la gratuïtat en aquests centres en condicions equivalents als centres de titularitat pública.

Durant aquest període transitori de sis cursos, el Departament d'Educació formalitzarà amb els titulars dels centres privats concertats un contracte programa mitjançant el qual es concretaran els compromisos recíprocs, el sistema de seguiment, d'avaluació del seu compliment i de rendició de comptes, així com les causes que puguin donar lloc a la rescissió del contracte programa en cas d'incompliment dels compromisos i les condicions assumides. Aquest instrument ha de permetre al Departament d'Educació singularitzar la dotació de recursos a cada centre, d'acord amb les necessitats de l'alumnat i de l'entorn on es troba ubicat, amb la finalitat que la prestació del servei educatiu d'interès públic que fa el centre sigui efectivament gratuïta.

Els centres concertats que encara no hagin subscrit un contracte programa amb el Departament d'Educació podran rebre, durant aquest període transitori de sis cursos, aportacions de les famílies d'acord amb la normativa vigent. Aquestes aportacions en cap cas poden ser un factor de discriminació de l'alumne, tant pel que fa a l'admissió com al llarg de l'escolarització.

- **Ajudes per escolaritzar alumnat en situació socioeconòmica desfavorida en les etapes obligatòries i en el segon cicle d'educació infantil.** Així mateix, durant el període esmentat el Departament d'Educació ha d'establir un sistema d'ajuts als centres concertats per atendre adequadament l'alumnat en situació socioeconòmica desfavorida.

- **Coresponsabilitat en l'escolarització d'alumnat amb necessitats educatives específiques.** S'acorda que tots els centres sostinguts amb fons públics assumiran el grau de coresponsabilitat alíquota pel que fa a l'escolarització d'alumnat amb necessitats educatives específiques. En aquest sentit, els centres que presten el servei públic educatiu han d'adequar la seva acció educativa per atendre la diversitat, les necessitats educatives específiques i promoure la inclusió de tot l'alumnat. Per aconseguir-ho, les titularitats dels centres, d'acord amb les orientacions de l'Administració, podran establir-hi uns objectius específics, en coherència amb els seus projectes educatius i, quan s'escaigui, amb el caràcter propi del centre. L'Administració podrà garantir el suport als objectius delimitats prèviament, mitjançant un contracte programa plurianual. El grau d'assoliment dels objectius ha de servir com a base per a la concreció de futurs contractes programa.

- **Gratuitat de tots els centres privats que presten el servei públic educatiu en un màxim de sis cursos.** Acabat el període transitori de sis cursos i una vegada revisats els mòduls dels concerts educatius, els centres que presten el servei educatiu d'interès públic no podran percebre quantitats de les famílies per rebre ensenyaments de caràcter gratuït. Així mateix, no podran obligar les famílies a fer aportacions a fundacions o associacions ni establir serveis obligatoris associats als ensenyaments bàsics que requereixin aportacions econòmiques per part de les famílies de l'alumnat.

- **Flexibilització de les orientacions curriculars per facilitar una atenció educativa integrada.** L'Administració flexibilitzarà les orientacions curriculars en els decrets que han de desenvolupar les lleis educatives d'acord amb el que estableix el punt relatiu a l'autonomia curricular. L'objectiu d'aquesta flexibilització és millorar la qualitat educativa i facilitar als centres l'atenció educativa integrada i no discriminatòria que resulti adient a les característiques del seu alumnat.
- **Equiparació de recursos, serveis educatius, planificació, control i avaluació entre els centres que formin part del servei públic educatiu.** La prestació del servei educatiu d'interès públic comportarà per a tots els centres que en formin part, independentment de la seva titularitat i respectant-la, rebre un tracte de l'Administració equiparable tant en recursos i serveis educatius, com en planificació, control i avaluació. En tot cas, la gestió del servei públic educatiu haurà de garantir la transparència i la rendició de comptes.
- **Foment de la participació de la comunitat educativa dels centres privats concertats.** El Departament d'Educació i els titulars dels centres privats concertats es comprometen a fomentar la participació de la comunitat educativa de cada centre amb la finalitat d'assolir uns majors nivells de compromís d'aquesta amb l'educació.

3. El concert educatiu

- **El concert educatiu per atendre necessitats d'escolarització en un marc de llibertat d'ensenyament.** El Govern establirà el concert educatiu amb cadascun dels centres educatius de titularitat privada que hagin de prestar el servei públic educatiu. El concert és un instrument que l'Administració disposa per atendre necessitats d'escolarització en un marc de llibertat d'ensenyament, igualtat d'oportunitats i planificació de l'oferta educativa.
- **Concert com a garantia d'igualtat d'oportunitats i de gratuïtat.** S'ha d'entendre aquest concert com un mitjà que assisteix les persones d'una determinada franja d'edat per garantir la igualtat d'oportunitats i la gratuïtat en l'exercici del dret individual en l'educació en un context de llibertat d'ensenyament i en un país, Catalunya, on hi ha una tradició arrelada de diversitat d'ofertes educatives.
- **Suficiència dels concerts educatius.** El concert s'ha d'adequar a la diversa realitat dels centres i s'actualitzarà anualment d'acord amb l'increment de l'IPC. En qualsevol cas, l'import dels mòduls ha de garantir la plena gratuïtat per a les famílies dels ensenyaments bàsics objecte de concert, en els termes que s'estableixen en aquest Pacte i hi inclourà, a banda de les despeses del professorat, les quantitats relatives a:

- les despeses de funcionament,
- les despeses generades pel personal no docent,

- els costos relatius a l'ús de les instal·lacions i equipaments necessaris per impartir els ensenyaments, d'acord amb la normativa vigent,
- la responsabilitat civil,
- els riscos laborals,
- la imputació d'altres despeses rellevants per a l'acció docent del centre.

Aquestes darreres es determinaran en el seu moment atenent entre altres aspectes la tipologia de l'alumnat. A aquest efecte, es promouran i, en l'àmbit de les competències pròpies, s'impulsaran les modificacions de la regulació que es considerin pertinents.

- **Voluntat social i promoció dels objectius d'igualtat d'oportunitats i de qualitat.** Els ensenyaments objecte de concert per a la prestació del servei públic educatiu no poden tenir caràcter lucratiu. El concert prioritzarà els centres que tinguin una clara voluntat social i aquells que promoguin prioritàriament l'assoliment dels objectius d'igualtat d'oportunitats i de qualitat.
- **Estudi econòmic dels mòduls del concert.** L'Administració encarregarà un estudi econòmic per determinar els costos estàndards del sosteniment dels centres educatius finançats amb fons públics. Els criteris generals que ha de contenir l'encàrrec de l'estudi, així com la determinació de les persones expertes que el realitzin, han de ser consensuats entre les parts signants d'aquest Pacte, en el marc de la Comissió de Seguiment. Les conclusions d'aquest estudi han de servir de marc de referència per a l'establiment dels mòduls dels concerts educatius.
- **Calendari i costos d'implantació del servei públic educatiu.** El Govern elaborarà una memòria econòmica dels costos de la implantació del servei públic educatiu. S'hi inclourà una previsió de calendari per a la seva aplicació, el qual s'haurà de realitzar al llarg d'un període transitori.

4. La planificació

- **La planificació de l'oferta educativa correspon al Departament d'Educació.** En el marc del servei públic educatiu, aquesta planificació té per finalitat satisfer de la millor manera possible les necessitats educatives de cada territori. El Departament d'Educació ha de determinar els procediments de participació i consulta dels titulars dels centres privats concertats.
- **Estabilitat de l'oferta escolar.** Perquè aquesta planificació sigui eficaç es requereix que la programació respongui a una previsió acurada de les necessitats i de l'oferta a mig termini. El Govern i els agents socials consideren que l'oferta educativa associada a la prestació del

servei educatiu d'interès públic ha d'ajustar-se per períodes estables i no estar sotmesa a possibles fluctuacions de caràcter puntual.

- **Avaluació de la totalitat de l'oferta escolar com a base de la planificació.** L'Administració educativa elaborarà la planificació que reculli la totalitat de l'oferta del servei públic educatiu a Catalunya amb un caràcter plurianual i, per a la seva modificació, valorarà especialment el grau de cobertura de les necessitats educatives que hi ha en el territori. El resultat d'aquesta avaluació, conjuntament amb les possibilitats d'oferta de tots els centres del servei públic educatiu, ha de ser la base de la planificació de l'oferta del servei educatiu d'interès públic.

- **Participació dels agents socials en la planificació educativa.** En l'exercici de les seves obligacions en matèria de planificació de l'oferta educativa, i amb l'objectiu de satisfer de la millor manera possible les necessitats d'escolarització de cada territori i la demanda social de places escolars, l'Administració escoltarà els diversos agents socials i tindrà en compte l'existència i les possibilitats d'oferta de tots els centres, independentment de la seva titularitat, que estan integrats en la prestació del servei públic educatiu.